OLIY TA’LIM MUASSASALARIDA INTERAKTIV ELEKTRON TA’LIM RESURSLARINI FOYDALANIB TA’LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISH.

Shanazarova Shaxzada Ilyasovna,
Nukus davlat texnika universiteti
“Ma’lumotlarni uzatish tizimlari va tarmoqlari”
kafedrasi assistant o’qituvchisi

Annotatsiya. *Ushbu maqolada oliy ta’lim muassalarida o‘qitishda interaktiv elekron ta’lim resurslaridan foydalanish imkoniyatlari haqida so’z yuritilgan. Interaktiv elektron ta’lim resurslarining xususiyatlari va imkoniyatlari yoritilgan.*

Tayanch so’zlar: *interaktiv elektron ta’lim resurslari, axborotlashtirish, innovatsion pedagogik vositalari.*

Dunyo bo'ylab hech kim ta'lim sifati, samaradorligi va mavjudligini oshirish zarurligiga shubha qilmaydi. Uzoq vaqt davomida mutaxassislarning ishlash muddati davomida bilimlarni yangilashni doimiy ravishda tezlashtirish va kasbiy malakasini oshirish to'g'risida kundalik hayot va mulohazalar. Ushbu muammolarni axborotlashtirish va ijtimoiy hayotning barcha sohalarida ommaviy aloqa sharoitida hal qilish o'quv qurollari arsenalini sezilarli darajada kengaytirish talab etiladi, zamonaviy o'quv jarayoni doirasida foydalaniladigan.

Zamonaviy oliy ta’lim o'qituvchilarining eng muhim vazifalaridan biri talabalarni dinamik ravishda o'zgarib turadigan ijtimoiy-madaniy sharoitlarda o'rganishga o'rgatish, axborot oqimlarida harakat qilishni o'rgatish, ma'lumotlarni qidirish va qayta ishlash, o'zlarini yangi bilimlar bilan boyitish, raqamli jamiyat sharoitida foydali bo'lgan shaxsiy fazilatlar va ilg'or kompetentsiyalarni rivojlantirish vazifasidir.

Axborot texnologiyalari sohasida ta’lim tizimini yanada takomillashtirish, ilmiy tadqiqotlarni rivojlantirish va ularni IT-industriya bilan integratsiya qilish chora-tadbirlari to‘g‘risidagi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 06.10.2020 yildagi PQ-4851-sonli qarorini[1] amalga oshirishda ITK sohasida kasbiy ta’lim yonalishi talabalarini mutaxassislik fanlarini interaktiv elektron resurslar asosida o’qitish katta ahamiyatga ega.

Interaktiv ta'lim resurslari-bu uning elementlari bilan faol aloqada bo'lish, dialog rejimida materialni o'rganish, fikr-mulohazalarni olish qobiliyatiga ega resurslar. Mustaqil ish jarayonida interaktiv resurslarni joriy etish materialni o'zlashtirish darajasini oshirishga imkon beradi[2]. Materialni chiziqli bo'lmagan vizual shaklda taqdim etish, materialni taqdim etishning o'zgaruvchanligi, vazifalarning ko'p darajasi tufayli mustaqil faollik darajasi oshadi, kognitiv qiziqish kuchayadi, axborot kompetentsiyalari va o'zini o'zi tashkil etish vakolatlari rivojlanadi. Darsda interaktiv

resurslardan foydalanish talabalarning mustaqil ishlarini sifat jihatidan yangi darajada tashkil etish imkonini beradi. Resurslarning ko'p vazifali, ko'p formatli va axborot to'yinganligi tufayli ta'limni individuallashtirish va shaxsiylashtirish g'oyalarini samarali amalga oshirish mumkin-mustaqil ishlarni bajarish uchun individual traektoriyalarni qurish. Interaktiv ta'lim manbalariga quyidagilar kiradi: interaktiv taqdimotlar, interaktiv xaritalar, plakatlar, infografika, interaktiv topshiriqlar, trenajyorlar va mashqlar, interaktiv so'rovlar, viktorinalar va testlar, interaktiv o'yinlar, videolar, veb-kvestlar va boshqalar.

Interaktiv elektron ta’lim resurslarini (IETR) o'qitishda individual yondashuvni amaliy amalga oshirish uchun keng imkoniyatlar ochadi. Barcha ma'no va

IETR barcha afzalliklari shundaki, talabalar ular bilan mustaqil ravishda ishlashadi, aks holda bu resurs o'zining ta'lim qiymati va innovatsion ahamiyatini sezilarli darajada yo'qotadi.

IETR asosiy innovatsion xususiyatlariga quyidagilar kiradi:

1. o'quv jarayonining barcha tarkibiy qismlarini har tomonlama ta'minlash: ma'lumot olish; amaliy mashg'ulotlar; o'quv yutuqlarini nazorat qilish;

2. faol faoliyat shakllaridan foydalanish orqali talabalarning mustaqil ishlash imkoniyatlarini keskin kengaytiradigan interaktivlik;

3. to'liqroq o'rganish uchun yangi imkoniyatlarning paydo bo'lishi va ilgari faqat ta'lim muassasalarida amalga oshirilgan ta'lim faoliyatining bunday turlarini o'quv auditoriyasidan tashqarida amalga oshirish: mavzu asosida yangi materialni o'rganish, laboratoriya tajribasi, joriy nazorat baholash va xulosalar bilan bilim va boshqalar [3].

IETR bir qator innovatsion pedagogik vositalardan foydalanish tufayli ko'rsatilgan xususiyatlarga ega, ya'ni: interaktivlik; multimedia vositalari; modellashtirish; kommunikativlik; ishlash [4].

Shu bilan birga, interaktivlik ta'sirlarni shakllantirish va olish imkoniyatlarini taqdim etadi ob'ektlar va jarayonlarning real tasviriga javoblar.

Ob'ektlarning real ko'rinishini ta'minlaydigan multimedia vositalari va jarayonlar. Modellashtirish o'rganilayotgan ob'ektlar va jarayonlarning mohiyati, turi va sifatidagi o'zgarishlarning audiovizual aksi bilan turli xil modellarni yaratishga imkon beradi. Kommunikativlik orqali to'g'ridan-to'g'ri aloqa qilish, ma'lumotni tezkor taqdim etish, jarayon holatini masofadan boshqarish imkoniyatlari amalga oshiriladi. Bu ta'lim faoliyati samaradorligini oshirishga yordam beradi va kerakli ma'lumotlarni qidirishning muntazam operatsiyalarini avtomatlashtirish orqali uning ijodiy komponentining rivojlanishini rag'batlantirish.

Innovatsion pedagogik vositalari o'zlashtirish uchun faol faoliyat rejimida an'anaviylarga qaraganda ancha tezroq shakllanadigan bilim, ko'nikma va malakalar ta'lim shakllarini tubdan yangi imkoniyatlarini ochib beradi. IETR tuzilishi strukturani saqlash, nusxalash, etkazib berish va ko'chirish qobiliyati bilan birgalikda ta'lim

mazmuni birinchi marta yopiq tsiklni amalga oshirishga imkon beradi bunda kompyuter yordamida qo'llab-quvvatlanadigan ta'lim faoliyati o'qituvchilar va talabalar uchun bo'sh vaqti ko'p bolish imkoniyatini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1."Axborot texnologiyalari sohasida ta'lim tizimini yanada takomillashtirish, ilmiy tadqiqotlarni rivojlantirish va ularni it-industriya bilan integratsiya qilish chora-tadbirlari to'g'risida" O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 06.10.2020 yildagi PQ-4851-sonli qarori.

2. " Методика преподавания в современной школе: проблемы и инновационные решения" книга С. С. Куликова, Д. А. Демидова, О. А. Туманова, Т. Н. Носкова 2023 ,https://rep.herzen.spb.ru/

3. Хуторской А.В. Педагогическая инноватика: учебное пособие. -М.: 255 с.–Академия, 2008.

4. Осин А.В. ЭОР нового поколения: открытые образовательные модульные мультимедиа системы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.ed. gov.ru/files/materials/5192/ eor_np.doc